

WPROWADZENIE

Aktualnie oddawany do rąk czytelników tom 4 (XIX) „Teki Komisji Historycznej” został poświęcony zagadnieniu pozornie łatwemu: człowiek – kultura – społeczeństwo. Pozorność ta zasadza się na potocznym przekonaniu, że temat jest prosty i oczywisty. Człowiek jest przecież twórcą kultury, a kultura, poniekąd, konstytuuje człowieczeństwo. Człowiek też buduje społeczeństwo, musi żyć w społeczeństwie i je tworzy, przede wszystkim dzięki kulturze. Spojrzenie jednak na to zagadnienie z naukowego punktu widzenia historyka otwiera ogromną perspektywę badawczą. To nie tylko wielość epok z ich różnorodnością. To też wiele różnych dziedzin życia i twórczości – od twórczości artystycznej, przez dzieła myśli naukowej i wszelkiej innej, po styl życia indywidualnego i społecznego.

Uświadamiając sobie ogrom możliwości badawczych, Redaktorzy proponują zaledwie dotknięcie problematyki – bo przecież nie ma możliwości jej wyczerpania – poprzez spotkanie z jej badaczami, w tym wypadku zarówno polskimi, jak i hiszpańskimi i ich naukowymi osiągnięciami. Tom otwiera tekst dwóch uczonych hiszpańskich: Margarity Martín Velasco i Elisy Ruiz García, poświęcony manuskryptom Leonarda da Vinci. O XVI-wiecznym traktacie hiszpańskim dotyczącym artylerii opowiada następny artykuł, autorstwa Pablo de la Fuente de Pablo. Aleksander Prudnikow na przykładzie działalności fundatorskiej Janusza i Bogusława Radziwiłłów pokazuje, jak w przestrzeni publicznej uwidoczniło się magnackie pragnienie upamiętnienia zasług własnej osoby i rodu. Martyna Deszczyńska podjęła temat bardziej kameralny – czytelnictwa w kręgu arystokracji przełomu XVIII i XIX w. na przykładzie Jana Feliksa Amora Tarnowskiego. José Antonio Molina Gómez prezentuje wyniki badań nad legendą anachorety Higiniusa z La Luz, zastanawiając się, na ile badania naukowe, m.in. archeologiczne ją potwierdzają, a na ile życie Higiniusa pozostaje jedynie w sferze legend. Z kolei Anna Kubas podjęła badania nad społeczną funkcją kultury. W swoim artykule odniosła się do zjawiska koncertów charytatywnych organizowanych w Lublinie na początku XX wieku. Wreszcie Piotr Plisiecki przedstawił ważne własne odkrycie – uznawanej przez długie lata za zaginioną dokumentacji fotograficznej zabytków ze stanowiska archeologicznego nr 3 w Piotrowinie. Niniejszy tom „Teki Komisji Historycznej” zamykają recenzje ostatnio wydanych publikacji, a ponieważ pojęcie kultury jest niezwykle szerokie, one również dotyczą różnych aspektów tego zagadnienia.